

Utbildningsinspektion i Djurmo skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6 samt Bäsna skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–3

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Djurmo skola den 25 april och Bäsna skola den 26 april 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Gagnefs kommun och de två skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolorna intervjuades rektorn, personal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser i skolorna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Djurmo skola	Antal elever
Förskoleklass	17
Grundskola och obligatorisk särskola	110

Bäsna skola	Antal elever
Förskoleklass	14
Grundskola och obligatorisk särskola	33

Djurmo skola ligger i sydöstra delen av Gagnef kommun. Personalen är organiserad i tre arbetslag. Ett arbetslag för förskoleklassen, ett för årskurs 1–6 med ett arbetssätt inspirerat av Montessoripedagogiken¹ och ett arbetslag för övriga klasser i årskurs 1–6. Alla klasser i skolan är åldersblandade utom förskoleklassen.

Bäsna skola ligger i östra delen av kommunen. Skolan byggdes 1954. Personalen i skolan utgör ett arbetslag. Eleverna är organiserade i en förskoleklass, en klass i årskurs ett och en åldersblandad klass i årskurs 2–3. Bäsna skola har en lokal skolstyrelse med föräldramajoritet, som verkar i enlighet med förordningen om försöksverksamhet med lokala styrelser inom grundskolan och den obligatoriska särskolan (SFS 1996:605).

Skolorna leds av en rektor.

I anslutning till skolorna finns fritidshem. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Djurmo skola och Bäsna skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Djurmo skola och Bäsna skola är två små skolor med ett litet antal elever. Föräldrar, personal och elever uppger alla att den lilla skolan skapar en trygg miljö för eleverna. Eleverna uppger att det alltid finns vuxna att tillgå om bråk skulle uppstå och de vuxna ingriper omedelbart. Personalen använder sig medvetet av den omgivande miljön i sin pedagogik genom regelbundna utedagar. Lektionerna präglas av ett öppet och vänligt förhållningssätt mellan elever och lärare. I Djurmo skola är kunskapsresultaten i svenska, matematik och engelska goda, men skolan bör förbättra sitt arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling i skolans samtliga ämnen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

¹ Montessoripedagogik är en pedagogik som har sin grund i Maria Montessoris observationer av barn. Den bygger på en övertygelse att barnet strävar efter att utveckla sig själv och att denna utveckling följer olika sensitiva perioder. Inläring ska därför följa dessa olika utvecklingsstadier; vilket inom den pedagogiska riktningen anses ske om barnen får arbeta så fritt som möjligt. Pedagogens roll inom Montessori är att observera eleverna och ge den handledning.

- Djurmo skola gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolornas likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Elever i Djurmo skola i behov av studiehandledning på modersmålet får ej detta stödbehov tillgodosett (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolorna uppfyller inte författningarnas krav på delaktighet vid upprättandet av kvalitetsredovisningarna (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Rektorn ges inte förutsättningar att fatta beslut om särskilt stöd (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med författningarna i Djurmo skola (2 kap. 19-20 § grundskoleförordningen).
- I Djurmo skola anordnas inte undervisningen i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna (2 kap. 15 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Djurmo skola bör sitt arbete med att klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har och på så vis öka elevernas och föräldrarnas kännedom om målen.
- Elever och föräldrar bör ges möjlighet att medverka i framtagandet av Djurmo skolas arbetsplan.
- Elevernas individuella utvecklingsplaner i de två skolorna bör förbättras så att det tydligt framgår vilka skolans insatser är gällande anpassning av undervisningen till elevens förutsättningar och behov.
- Djurmo skola bör utveckla formerna för utvecklingssamtalen så att dessa ger den information som krävs för att elevens kunskaps- och sociala utveckling bäst kan stödjas.
- Skolornas kvalitetsarbete bör ytterligare förbättras och tydligare kopplas till skolornas kvalitetsredovisning.
- Skolorna bör förbättra den systematiska utvärderingen av undervisningen när det gäller målen att sträva mot i läroplanen och kursplanerna.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte skolåret.

Resultaten på de nationella ämnesproven i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik har under de tre senaste åren varit mycket goda i Djurmo skola. Endast ett fåtal elever har inte nått målen på proven i något av ämnena. År 2006 nådde alla elever målen i engelska medan resultaten i svenska och matematik låg på samma nivå som tidigare år. Huruvida eleverna i årskurs 5 når de nationella målen i skolans övriga ämnen har inspektörerna inte kunnat bedöma eftersom skolan inte gör någon sammanställning över resultaten vare sig på grupp- eller skolnivå. Klasslärarna uppger att de vet i vilken mån eleverna når målen i övriga ämnen. Dock saknas bedömningar av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i de ämnen där eleverna undervisas av andra lärare vid andra skolor, som till exempel hem- och konsumentkunskap samt slöjd. Inspektörerna bedömer att Djurmo skola måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen.

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan.

I Bäsna skola, bedömer inspektörerna att eleverna, utifrån sin ålder och mognad har en god kännedom om målen för utbildningen. De kan beskriva vilka mål de har satt upp i sina individuella utvecklingsplaner. Detta bekräftas av föräldrarna i skolan.

I Djurmo skola varierar elevernas kännedom om målen. Eleverna arbetar enligt arbetsscheman och är medvetna om vilka uppgifter de ska klara av inom vilken tidsram men inte alltid vilka kunskaper de ska inhämta och vilka mål de ska nå.

I det arbetslag som arbetar efter en Montessoriinspirerad pedagogik har eleverna samlat mål för ämnesområden i pärmar. Många av dessa mål har snarare formen av arbetsområden än kunskapsmål. De nationella mål att uppnå som finns för alla ämnen i årskurs 5 är inte synliga i elevernas pärmar eller i skolans egna bearbetningar av de nationella målen. Eleverna är heller inte medvetna om att det finns nationella mål för utbildningen. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att de nationella mål att uppnå som eleverna ska ha uppnått i slutet av årskurs 5 är den miniminivå som alla elever ska uppnå. Det är därför av vikt att alla elevers kunskaper bedöms mot denna avstämningsnivå i skolans samtliga ämnen.

Även bland eleverna i skolans andra arbetslag varierar kännedomen om målen för utbildningen. Generellt är kännedomen god om målen för ett aktuellt arbetsområde och i ämnena svenska, matematik samt idrott och hälsa. I vissa ämnen, som till exempel hem- och konsumentkunskap samt slöjd, saknar eleverna helt kännedom om målen. Även föräldrarna uppger att de får tydligast information om målen för utbildningen i ämnena svenska och matematik. Inspektörerna bedömer att Djurmo skola ytterligare bör förbättra sitt arbete med att klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har och på så vis öka elevernas och föräldrarnas kännedom om dessa mål.

Utveckling och lärande relaterat till ämnesövergripande mål

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska.

Inspektörerna har besökt samtliga klasser i de två skolorna och ser under besöket flera exempel på elever som arbetar självständigt eller tillsammans med andra. Eleverna i båda skolorna uppger att de tycker undervisningen är bra och uttrycker att de tycker det är roligt att lära sig nya saker. Inspektörerna ser exempel på lektioner som präglas av nyfikenhet och där eleverna arbetar koncentrerat. Inspektörerna bedömer att undervisningen i skolorna i huvudsak är inriktad mot de mål att sträva mot som läroplanen anger.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att till eleverna överföra de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av annan kränkande behandling.

I båda skolorna görs en föräldrautvärdering en gång om året där en fråga om elevernas trivsel ingår. Resultatet visar att eleverna i de två skolorna trivs och känner sig trygga. Detta bekräftas även av eleverna i skolan som inspektörerna talar med i olika sammanhang. Eleverna uppger att de vuxna finns närvarande och alltid ingriper om någonting händer. Lektionerna som inspektörerna besöker präglas av ett öppet och vänligt förhållningssätt mellan lärare och elever samt mellan eleverna. Någon övergripande utvärdering riktad till eleverna finns inte i skolorna, däremot kan varje klass eller arbetslag göra muntliga utvärderingar av elevernas trivsel. Inför utvecklingssamtalen får även elever och föräldrar svara på frågor om trivsel och trygghet. Skulle någon elev uppge att han eller hon känner sig otrygg agerar skolorna omedelbart, enligt både elever och föräldrar. Inspektörerna bedömer skolornas resultat av arbetet med normer och värden som gott.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen ska utbildningen i samarbete med hemmen främja elevernas harmoniska utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I båda skolorna arbetar man med ett antal främjande åtgärder för att eleverna ska respektera alla människors lika värde, som till exempel de "utedagar" som alla elever deltar i, samtal om kamratskap och diskussion kring skolornas regler. Ett annat exempel är den arbetsgrupp inom elevrådet i Djurmo skola som har arbetat för att öka samverkan mellan elever i samma årskurser, men från olika klasser och från olika arbetslag. Samverkan har skett till exempel genom gemensamma lektioner i idrott och hälsa, musik, engelska och gemensamma uteaktiviteter. Eleverna uppger att denna samverkan har förbättrat klimatet ytterligare i skolan och att de umgås mer med varandra. Även i förskoleklasserna arbetar man medvetet med dessa frågor, till exempel i rollspel och dramalekar. Inspektörerna bedömer skolornas arbete med grundläggande demokratiska värderingar som gott.

Det råder numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7).

Skolorna har en gemensam likabehandlingsplan. Planen listar flera främjande åtgärder och hur eventuella akuta ärenden ska handhas. I Bäsna skola har planen tagits fram i samverkan med eleverna. Så är inte fallet i Djurmo skola. Planen saknar även en översikt över vilka åtgärder som behöver vidtas innevarande läsår på respektive skola samt en koppling till skolans kvalitetsredovisning. Dessutom ska huvudmannen tillse att det upprättas en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet och inspektörerna bedömer att så inte är fallet i Djurmo och Bäsna skolor. Inspektörerna bedömer att skolornas likabehandlingsplan inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan, vilket måste åtgärdas.

Innehåll organisation och arbetssätt

För genomförandet av de fastställda målen för utbildningen ska finnas en arbetsplan. Arbetsplanen ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Bäsna skola har en arbetsplan som har tagits fram i samarbete med skolans lokala styrelse. Den innehåller såväl mål som en utvärderingsplan för områden ur läroplanen.

I Djurmo skola innehåller arbetsplanen dels de gemensamma nationella mål som finns för skolan samt de arbetslagsvisa handlingsplaner, vilka beskriver hur skolan avser att arbeta för att nå de uppställda målen. Elever och föräldrar har inte medverkat i framtagandet av arbetsplanen i Djurmo skola. Inspektörerna bedömer att framtagandet av arbetsplanen i Djurmo skola bör förbättras så att elever och föräldrar ges möjlighet att medverka vid framtagandet.

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. Vidare anges att de kunskapskvaliteter som eleverna ska utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Ett exempel, som lärare, elever och föräldrar nämner, där det förverkligats är i ”utepedagogiken”. I timplanen anges ett visst antal timmar som får användas för skolans val. Djurmo skola och Bäsna skola har valt att lägga dessa timmar på ”utepedagogik”. Eleverna i Bäsna skola och Djurmo skola har i allmänhet en utedag i veckan. De elever i Djurmo som läser Montessoriinspirerat har dock utepedagogik varje dag. Undervisningstillfällena på utedagarna används dels för att stärka den sociala samvaron bland eleverna men även för att arbeta med till exempel biologi eller matematik. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolornas arbetssätt och arbetsformer bidrar till en god inlärningssituation för eleverna och ger förutsättningar för eleverna att nå utbildningsmålen.

Utbildningen i förskoleklassen ska stimulera varje barns utveckling och lärande. Den ska ligga till grund för fortsatt skolgång. Bäsna skola och Djurmo skola har

varsin förskoleklass som samverkar med klasserna i de tidigare skolåren på olika vis. Till exempel har eleverna gemensamma aktiviteter på utedagarna. Elever kan även ta del av undervisningen i årskurs 1 om de behöver för sin fortsatta utveckling. I båda klasserna arbetar pedagogerna medvetet med att ge eleverna en grund för fortsatt lärande, till exempel genom arbeten i svenska, matematik och de naturorienterande ämnena. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklasserna är av god kvalitet.

I båda skolorna finns elever som är mottagna i särskolan och läser enligt särskolans timplan och kursplaner. De lärare i skolorna som undervisar eleverna är medvetna om detta. Inspektörerna vill dock i sammanhanget uppmärksamma skolorna på vikten av att alla lärare, även de i andra skolor, som undervisar eleverna informeras om att elever mottagna i särskolan följer särskolans kursplaner och läser enligt särskolans timplan.

Individanpassning och stöd

I samband med utvecklingssamtalet ska en individuell utvecklingsplan upprättas. Den ska innehålla framåtsyftande insatser som skolan ska göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot målen. De individuella utvecklingsplanerna som inspektörerna har tagit del av beskriver ofta elevernas utvecklingsbehov i svenska, matematik och engelska och mer sällan i skolans övriga ämnen. De mål som sätts upp är kortsiktiga och skolornas framåtsyftande insatser för att eleverna ska nå utbildningsmålen framgår inte. Inspektörerna bedömer att elevernas individuella utvecklingsplaner i de två skolorna bör förbättras så att det tydligt framgår vilka skolans insatser är vad gäller en anpassning av undervisningen till elevens förutsättningar och behov samt omfatta alla ämnen.

I grundskoleförordningen anges att en elev ska få studiehandledning på modersmålet om eleven behöver det. I Djurmo skola finns, och har genom åren funnits, ett fåtal elever där personalen har bedömt att behov av studiehandledning på modersmålet föreligger. Eleverna har dock inte fått detta behov tillgodosett. Att elever i behov av studiehandledning på modersmålet ej får detta i Djurmo skola är inte förenligt med författningarna och måste åtgärdas.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Minst en gång per termin ska läraren och eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till målen i läroplanen och kursplanerna. Elever och föräldrar i de två skolorna är nöjda med utvecklingssamtalen. De uppger att dessa förbereds i hemmet och att elevernas portfoliopärmar, med material som beskriver elevens kunskapsutveckling som till exempel diagnoser, redovisningar och bilder av arbeten, som följer eleven från förskoleklassen och upp till årskurs 6 används som underlag i utvecklingssamtalen. Som tidigare nämnts saknas dock information om vissa av skolans ämnen. Även de klasslärare som deltar i samtalen saknar information om elevens kunskapsutveckling i dessa ämnen. I något fall har information hämtats in genom att läraren ringer till undervisande lärare. Även rektorn uppger att uppgifter om elevens kunskapsutveckling saknas och att han tagit upp problematiken med sina rektorskollegor samt kallat undervisande lärare till klasskonferenser, men att lärarna inte har deltagit. Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen i Djurmo skola bör förbättras gällande informationen om elevens kunskapsutveckling så att den omfattar samtliga ämnen. Inspektörerna vill i sammanhanget påpeka vikten av

att informationen bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till målen i läroplanen och kursplanerna.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att medverka.

De två skolorna bedriver sitt kvalitetsarbete enligt gemensamma riktlinjer. I slutet av varje läsår formulerar arbetslagen mål för verksamheten inför kommande läsår. Dessa utvärderas vid minst två avstämningstillfällen under läsåret. En större utvärdering görs i slutet av läsåret, då en bedömning av resultaten samt åtgärder för utveckling görs.

Kvalitetsredovisningen i Djurmo skola följer skolans arbetsplan och redovisas följaktligen arbetslagsvis.

I Bäsna skola finns en gemensam kvalitetsredovisning för hela skolan.

Båda skolornas kvalitetsredovisningar innehåller rubriker relaterade till de nationella målen för utbildningen, metoder för att nå målen, en resultatbeskrivning, en bedömning av resultaten, en analys av dessa samt åtgärder för utveckling. Innehållet under rubrikerna är dock av skiftande kvalitet och till exempel återfinns åtgärder för utveckling under rubriken analys. Lärarna uppger att kvalitetsarbetet i skolorna har stärkts genom den tydliga strukturen för när ett mål ska utvärderas och hur de ska beskriva sina åtgärder för utveckling. De använder sig av en modell där målen återges i ett *tidsangivet önskvärt framtida tillstånd (TÖFT)*. Eleverna i de två skolorna deltar inte i framtagandet av kvalitetsredovisningarna och deras vårdnadshavare har heller inte getts möjlighet att delta i framtagande. Med undantag för Bäsna skola, där den lokala styrelsen getts möjlighet att delta i framtagandet av kvalitetsredovisningen.

I båda skolorna görs en föräldrautvärdering en gång om året. I denna tillfrågas föräldrarna om de är nöjda med hur personalen ”stimulerar barnen lust att lära mer.” Föräldrarna i skolorna är i stort sett nöjda med detta, dock uppger cirka 20 procent av föräldrarna att de inte har kunskap nog att svara på frågan i Bäsna skola. I Djurmo skola är motsvarande siffra något lägre. Denna föräldrautvärdering är den enda form av systematisk uppföljning av läroplanens mål att sträva mot som skolorna har. Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsarbete ytterligare bör förbättras till exempel vad gäller arbetet med en systematisk utvärdering av undervisningen och de mål att sträva mot som finns i läroplanen och kursplanerna. Elever deltar inte i arbetet med kvalitetsredovisningen, vilket är en brist som måste åtgärdas.

Ledning och intern kommunikation

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektorn verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rätt till utbildning. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Enligt läroplanen har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn för de två skolorna har ansvarat för Bäsna skola och Djurmo skola sedan år 2000. Som stöd till rektorn i pedagogiska och andra frågor fungerar

rektorsgruppen för det östra skolområdet i Gagnef. Denna grupp träffas regelbundet. Rektorn är väl känd av såväl elever som föräldrar. Personalen uppger att rektorn har besökt deras lektioner i olika hög utsträckning under läsåret. De säger vidare att rektorn, trots det geografiska avståndet mellan skolorna, är tillgänglig och alltid är snabb på att ge respons på frågor och reflektioner. Rektorn tar även ett pedagogiskt ansvar för de två skolornas hela utveckling. Ett exempel är pedagogiska caféer där frågor av övergripande karaktär diskuteras eller de strukturerade dagordningar till arbetslagsmötena som rektorn har initierat. Flera av lärarna uppger att rektorn ställer frågor kring undervisningen som ett led i skolornas utvecklingsarbete. Inspektörerna bedömer rektorns förtroenhet med verksamheten som god.

Bäsna skola har en lokal skolstyrelse med föräldramajoritet. I enlighet med förordningen om försöksverksamhet med lokala styrelser inom grundskolan och den obligatoriska särskolan (SFS 1996:605) fattar styrelsen bland annat beslut om skolans arbetsplan, lärotider och friluftsverksamhet, dock fattas inte beslut formellt i enlighet med författningarna (se vidare kommunrapporten).

Beslut om särskilt stöd ska fattas av rektor. Gagnef kommun har bildat en resursorganisation med en egen rektor för kommungemensamma specialpedagogiska resurser. Resursorganisationens personal är knuten till olika skolor men hur och i vilken omfattning olika elever behöver specialpedagogisk kompetens diskuteras mellan rektor för skolan och resursorganisationens rektor och beslut fattas därefter av resursorganisationens rektor. Inspektörerna bedömer att skolorna har ett väl utarbetat system för att identifiera och ge stöd och särskilt stöd till elever som har behov av sådant. Kommunens resursorganisation medför dock att rektor inte alltid har förutsättningar att fatta beslut om särskilt stöd för elever i behov av sådant, vilket inte är förenligt med skolans författningar.

En elev som har förälder eller vårdnadshavare med annat språk än svenska som modersmål vilket utgör dagligt umgängesspråk för eleven ska ges möjlighet till modersmålsundervisning om eleven har grundläggande kunskaper i modersmålet. Skolorna har ett fåtal elever som har önskat undervisning i modersmål men som inte har erbjudits detta. Även rektorn säger till inspektörerna att det råder en oklarhet om detta i kommunen. (Se vidare den övergripande kommunrapporten).

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

I Djurmo skola används tiden för elevens val i de klasser som arbetar enligt ett Montessoriiinspirerat arbetssätt till skolans årliga kabaré. Eleverna kan inom kabaréns ram, välja mellan olika uppgifter inom olika ämnen som till exempel svenska, musik och bild. Eleverna är dock inte medvetna om att undervisningen innebär en breddning och fördjupning av i ett eller flera av dem valda ämnen. Övriga elever i skolan har inte någon undervisning i elevens val. Inspektörerna att alla elever i Djurmo skola inte erbjuds elevens val i enlighet med författningarna vilket måste åtgärdas.

Svenska som andraspråk är ett eget ämne med en egen kursplan och egna betygskriterier. Utbildningen i svenska som andraspråk syftar till att elever med annat modersmål än svenska ska uppnå förstaspråksnivå i svenska. Därmed ges de förutsättningar att leva och verka i det svenska samhället på samma villkor som elever med svenska som modersmål. Rektorn fattar beslut om en elev behöver undervisning i svenska som andraspråk, vilken då ersätter undervisningen i svenska. I Djurmo skola finns ett fåtal elever med annat modersmål än svenska. Undervisande personal och rektorn uppger att deras bedömning är att eleverna är i behov av svenska som andraspråk men att de istället för undervisning i ämnet får stöd i ämnet svenska. Inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk inte ges i enlighet med författningarna, vilket måste åtgärdas.

Personal

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. De två skolorna har sammanlagt 30 lärare och samtliga har utbildning både för åldersgruppen och för det ämne de undervisar i. Inspektörerna bedömer att skolorna har lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Rektorn ansvarar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Vid tidpunkten för inspektörernas besök har kommunen beslutat att satsa på gemensam kompetensutveckling för personalen i specialpedagogik samt ledarskap i klassrummet. Rektorn är nöjd med satsningen och säger att den väl svarar mot de behov skolorna har. Dessutom finns i kommunen en utvecklingsgrupp i svenska och en är under uppbyggnad i matematik. Utvecklingsgrupperna arbetar med elevernas lärande ur ett helhetsperspektiv från förskoleklassen till årskurs 9. Dessa två grupper nämner personalen som positiva kompetensutvecklingsinsatser. Inspektörerna bedömer att lärarna får kompetensutveckling så att de kan utföra sitt uppdrag.

Lokaler och material

Under rubriken ”Materiella resurser” har inspektörerna granskat tillgång till läromedel, användning av datorer, lokaler och skolbibliotek. Inspektörerna har bedömt att dessa resurser ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning utan att lämna ytterligare kommentarer i denna rapport.

Datum	Ort
2007-10-18	Stockholm

Marie Morin
Anna Kjellberg